

HEGEDŰS IMRE JÁNOS (1941) Budapest

HEGEDŰS IMRE JÁNOS

A vér színe

Mindig a hátsó kiskapun lépett ki a rétre, azért csinálta ezt a kijáratot, ne lásák a faluban, mikor megy munkába, mikor megy ki az erdőre, lopják, ha csak tehetik, az emberek a fát, mert – amíg az elvtársak voltak az urak – megszokták, hogy az erdő a szabadoké, vagyis az államé, de azt dicsőség volt megkuráltani.

Megváltozott a világ, eltakarodtak az elvtársak, most a lopást joggal tiltja törvény, s becsületet követel a falu. Pongrácz Miklóst a Közbirtokosság alkalmazta, ez a haló poraiból feltámadt gazdasági szövetség úgy védi a magántulajdont, mint az oltári szentséget, s szigorúan ítélkezik a tolvajok felett. Csak-hogy az emberek természete lassabban változik meg, mint a világ, és megtörtént, hogy nemcsak idegeneket, hanem valamelyik sógorát vagy unokatestvérét is bekísérte lopott fával a rendőrsre, nagy a harag emiatt a rokonságban.

Sok bosszúsággal jár a munkája, mégis nagyon megszerette a mesterségét. Az erdész a szabadság fia, akkor végzi jól a dolgát, ha egész nap nem csinál egyebet, barangol hegyen-völgyön át, meg-megáll, fülel, harkály kopogását, őz böffenését szűri ki más hangokból, székérgéből, fűrészsírásából, fejszezsattogásból, meredélyekre, kaptatókra hág fel, vízmosásokba, sötét árkokba ereszkedik alá, egyedül a szarka tudja kifürkészni az útvonalát, az ágról ágra szökösve fel is veri az erdőt, de az ő nyelvét az emberek nem értik, s a rigók, a cinkék, a pintyek, a mátyásmadarak zsbongása hozzátartozik a rengeteg zúgásához, a patakok csobogásához, a száraz levelek zörgéséhez. Télen mostoha az erdész sorsa, derékig hóban gázol, a zúzmarától hóember lesz, de tavasszal, ha kibújik az odújából a mókuscshalád, s a madarak az ezermesterek szakértelmével rakni kezdik a fészkeiket, mindent elfelejt, visszaköltözik lelkébe az áhitat, és sétál önfeledten az ő templomában.

Betont kavartak tegnap este, villanyfénynél öntötték a fundamentumot, máskor nincs ideje, a kőműves öccse is, aki segített, oda van reggeltől késő délutánig, a rohammunka hatását most érzi, izomláz kínozza, a vadászfegyvere is túl nehéznek tűnik, mozgása lelassult, cammog a réten át, amit szégyell, mert az nem tartozik hozzá egy erdész járásához, ráadásul a három fiú közül ő ütött az apjára, megörökölte Pongrácz Ábris robusztus termetét.

Bele kellett vágni az építkezésbe, mert megszületett a második fia, Vince, szűk lett a hely az apósánál, kellemetlen és sokszor kínos az állapotuk, mert imádja a feleségét, Nórát, s az éjszakai hangok nagyon kellemetlenek tudnak lenni azok számára, akik nem részesei a szeretkezésnek.

A rét után olyan meredek kaptató következett, hogy érte az orra a földet, majdhogynem négykézláb mászott a falu fölé tornyosuló hegyre, Gádorosra. Felért a csúcusra, s ebből a magasságból már látszott a keleti derengés, először Illanc erdeje borul tűzbe, mögüle fog felkelni a nap, mint mindenkor, de egyelőre csak pirkad, halványan látszanak a hegyek sziluettjei, szemben fel-fehérlenek a mészkősziklák, az Olt vize is megcsillan itt-ott. A forrástól nem messze nagyon keskeny még a folyó, szinte patak, olyan kacskaringókat vágott lefelé a lejtőn, hogy Miklós, egy kőre ülve, hosszasan gyönyörködött benne. Megszokott neki az erdő, mező minden csodája, de a magasból lefelé kígyózó Olt szépségével nem tudott betelni, levett kalappal nézte, s megvárta,

amíg előnti a fény a völgyet, amíg pirosítani kezdenek a háztetők, s az élet zajai felszállnak az ő magasságába: tehénbörgés, kakaskukorékolás, lónyérítés.

Zöld volt az egyenruhája, a zöld kalap szalagja mögül nem hiányozhat a szajkó azúrkék tolla, így néz ki egy erdész mindenhol a világon, gondolta, s boldogság járta át egész testét. Szerette a szülőföldjét, szerette a faluját, azonosult minden hegykaréjjal, mohás fenyőfával, hófehér sziklával, és szerette, nagyon szerette Nórát, a feleségét. Ha tőle függene, ki nem bújna a szoknyája mögül, de nem lehet éjjel-nappal a fenekében lenni, illetve éjjel lehet, csak épülne föl a házuk, legyen végre hálósobájuk, el is határozta, hét nyelven beszélő zárat szerel föl annak az ajtajára, még retesz is lesz belül. Ha napközben a Közbirtokosság erdejét őrzi, akkor éjszaka a saját tulajdonát, övé, egyedül övé ez a kreol bőrű, drága asszony, nem közbirtok. Föl is falná, ha lehetne, szerencsére Nórában is buzog a vér; úgy találunk, mint a nagyharang s a nyelve; sokszor ő kezdeményez.

A hegycsúcs fennsíkban folytatódott, parlagfüvön gyalogolt még egy negyedórányit, akkor érte el az ő igazi világát, a fenyvest. Pap nem lép akkora áhítattal a templomba, mint ő a rengetegbe. A túlevelek megszűrik a fényt, smaragdzöld derengésben gyalogolhat most már órák hosszat, megállt számára az idő, mert nincs kitűzött cél, amit muszáj elérni, mekkora ajándék ez az Úristentől, valahol messze, egy másik megyében lyukadna ki szabad mezőre, de soha nem megy odáig, az már nem az ő területe, ott nem lenne ismerős minden fenyő, bokor, erdei kút, bugyogó forrás, óriástapló, őzheverés.

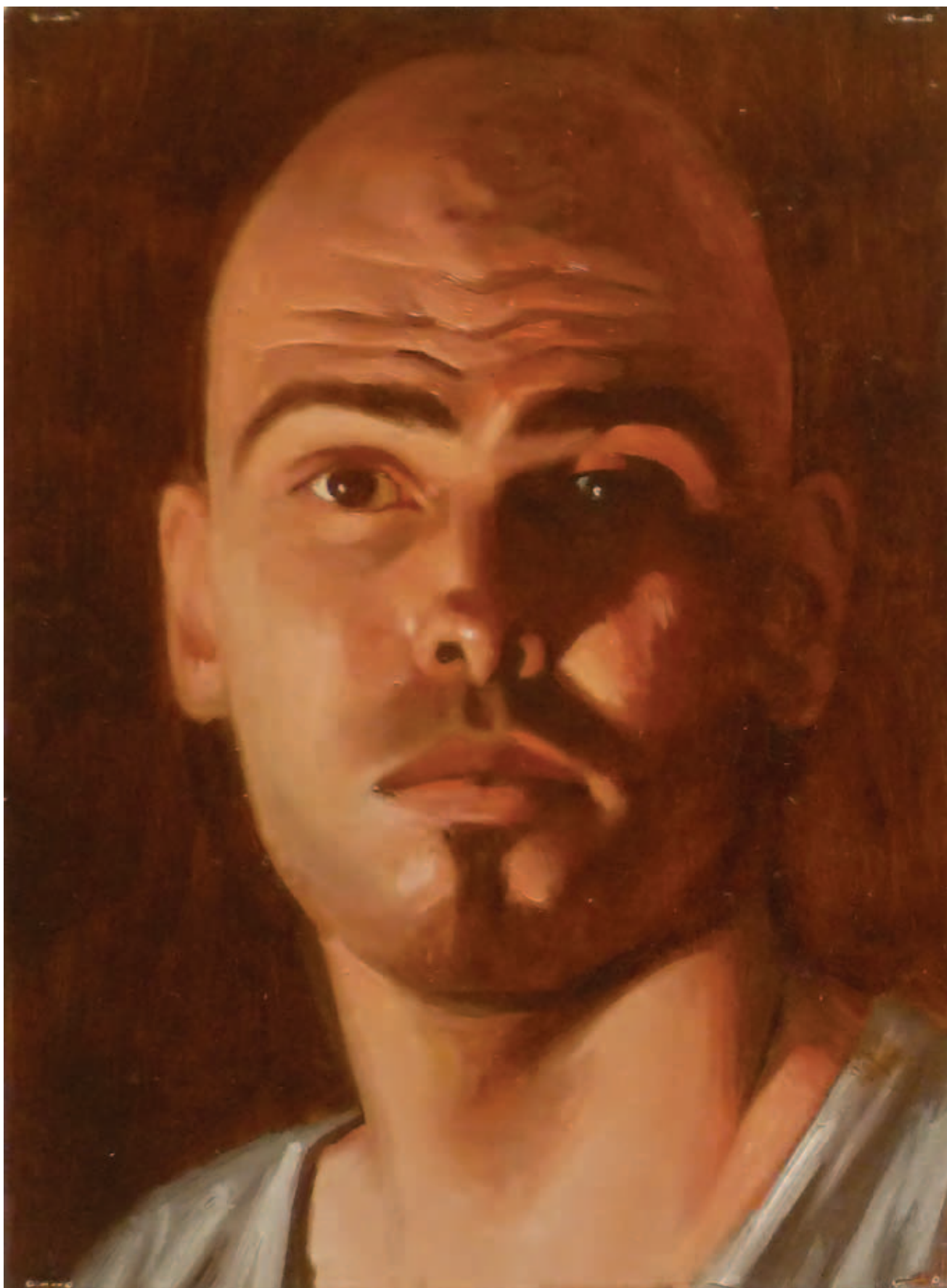
Kész csoda, hogy ezek a fák így be tudják lakni a szurdokokat, patakokat, lankákat, még a megrepesztett mészkősziklákban is megkapaszkodnak, a föld ereje, lelke táplálja őket, valamilyen csoda történik lenn, a mélyben, amit nem látunk, amiről keveset tudunk, a gyökerek minden titkát még nem fejtették meg a tudósok.

Háborgott a lelke, amikor letépett kérgű fenyőt látott. Óriási kárt okoznak a medvék, két lábra állnak, s amíg csak fel tudnak nyúlni, iszonyú karmaikkal tövig kaparják a fiatal fákat, mert táplálék nekik a mézga, a fa fehér vére – azt nyalogatják ezek a fenevadak, és évek, évtizedek kellene, amíg beheged a seb, de a törzs már soha nem lesz teljesen ép, abból, ha majd deszkát fűrészelnek valaha, el kell dobni a korhadt részt, tűzre ha jó.

Az erdészház Virgóban volt, legalább két órát kell gyalogolni, amíg odaérik, a fakitermelő úton rövidebb s kényelmesebb lenne, de ő éppen ott nem mehet, nem szabad tudják a fatolvajok, hol jár, mit csinál, a legsűrűbb bozótosokon, árkokon, hegyszakadékokon keresztül csörtet, néha magas fára is felmászik, ahonnan a hatalmas erdő minden mocnását meg tudja figyelni. Egyik szektának a tagjai, talán a Jehova tanúi, azt állítják, hogy ha vége lesz ennek a világnak, az utolsó ítélet után ők, a kiválasztottak nem halnak meg, itt, Virgóban gyűjti össze őket az Úr, s ajándékoz örök életet nekik hűségükért.

Mosolygott Miklós, amikor eszébe jutott ez a jóslat, mi már túl vagyunk akkor a végítéleten, dörmögte, mert ahányszor csak felszalad Nóra a fakitermelő úton a Fiatjával, s meglátogatja az erdészházban, Virgó földi paradicsommá válik. Gyülekezzenek csak nyugodtan a szektások az Úr színe előtt, ő abból nem kér, s a Virgóból aztán pláne nem, mert az szüzet jelent, ezt a plébánostól tudja a falu, kiprédikálta a szektásokat a szószékről a tisztelendő úr, így védte a nyáját, haragudott nagyon, mert azok el-elkapdosnak egy-egy hívet a katolikus gyülekezetből.

Sokat foglalkozott gondolatban Nórával, volt ideje egész nap elmélkedni. Azt jóslták a faluban, nem fog menni ez a házasság, hol volt az esze Nórának, ő a legszebb nő a vidéken, ráadásul iskolaigazgató, és hozzáment egy tanulatlan paraszthoz. Tévedett a falu, boldogan élnek, a lemaradást is behozta, annyi könyvet senki nem olvasott el, mint ő, még ezekre az utakra is hoz magá-

POSTA MÁTÉ, Így festetek ti (Georges de La Tour), 2014

POSTA MÁTÉ, Így festetek ti (Velázquez), 2014

val egyet-kettőt, az soha nem hiányozhat az erdésztarisznyából. S nem is kivétel az ő házasságuk, háromszor annyi a diplomás nő, mint férfi, mit csináljon a sok óvónő, tanítónő, tanárnő, ha kihelyezik őket falura? Már a traktoristák után is kapdosnak.

A tanári kar gyakran rendez táncmulatságot, ott sem lóg ki a sorból, úgy táncol Nórával, mintha nem erdészstanfolyamot, hanem balettiskolát végzett volna, még az is megtörtént, leálltak a párok, ők ketten keringőztek szédülésig, s a végén megtapsolták őket.

Tanult volna ő, hogyan tanult volna, mindvégig osztályelső volt, de gyermekkorában az apja tragédiája úgy törte derékba az életét, mint szélvihar ezeket az áldott, szép fákat.

Számtanórájuk volt az iskolában, ész nélkül rohant be az osztályba a fűrészüzem öre, s lihegve, szaggatottan mondta, gyere gyorsan, Miklóska, édesapád baleset érte, rádőlt az esztergapad.

Kifutott az erő a lábából, alig tudott felállni, hóna alá nyúlt az őr, s húzta-vitte, alig érte a földet.

Rettenetes volt a riadalom, a kiabálás a gyárudvaron, az új tulajdonos mindent a feje tetejére állított, semmi sem volt jó neki úgy, ahogy addig volt, munkahelyeket cserélt meg, futószalagokat helyezett át, modern gattereket vásárolt, ezeknek kellett a hely, s kiadta az utasítást, költöztessék át az épületből a színbe az óriási esztergapadot.

Azt csak úgy tudták elmozdítani a helyéről, ahogy a piramisokat építhették, hatalmas rönkfákra emelték föl az egyik végét, aztán a közepe tájára is benyomtak egyet, hogy legyen min görgetni, oldalból feszítette vasrudakkal négy vagy öt szilaj férfi, Miklós édesapja, Pongrácz Ábris a másik oldalról valamilyen éket akart bedugni, de akkor már dőlt is az esztergapad, mert túl magasra emelték, átbillent az egyensúly, s rádőlt az apjára.

Mindezt később mesélték el neki, mert amikor az őr behúzta a gyárudvara, már csak azt látta, hogy az apjának a feje és a hatalmas mellkasa lóg ki a vaskolosszus alól, ő volt a legerősebb ember a faluban, az arca kék, szederjes, s a vére, ami kifolyt s elárkolt, fekete, mert összevegyült vasreszeléssel, porral.

Ennek a vérpatáknak a képe tapadt meg a recehártyáján, ez kísértette és kísérti most is: a fekete vér.

Édesanyja sikoltozását hallotta még, aztán elájult, otthon tért magához.

Félárva lett, emiatt nem tudott magasabb iskolákat végezni. Két kisebb testvérét és édesanyját gyámolította, napszámba járt, nyári vakációkban erdőkitermelésen dolgozott, fát döntött, hasogatott, máskor építkezéseken máltert kavart, téglát hordott, gerendákat emelt, a nyolcadik osztály elvégzése után gyorstanfolyamon vett részt, s alig töltötte be a tizennyolcadik évét, kinevezték erdésznek.

Ekkor már jegyben járt Nórával, gyermekszerelem szökött szárba, tízéves koruktól fogták egymás kezét, a lány nem törődött azzal, hogy Miklósnak nincs diplomája, majd az enyémnek a hátára neked is festünk egyet, mondta kacagva, s úgy csapódtak egymásba, mint anyagrészecskék a magfúzióban. Büszke volt az új nevére, Pongrácz Nóra úgy zeng – mondta –, mint egy mélyhegedű.

Egyedül a medvék miatt aggódott a felesége. Itt is, ott is lehetett hallani, hogy a medve megtámadta az erdőt, mezőt kószáló vagy dolgozó embereket, még a kamrába is bement egyik faluban, kirámolta a hűtőszekrényt, nem félnek azok már semmitől, megszokták az ember közelségét. Akkor hogyan volna veszélyben Miklós, amikor ő egyenesen belesétál a medve torkába a sziklák alatti ciheresekben? Ott tanyáznak leggyakrabban, ott nevelik föl a nőtények a bocsákat. Ezek a legveszedelmesebbek. Az anyamedvék. Hiába nyugtatja

Miklós, ne féljen, vadászfegyver van a kezében, meg tudja védeni magát, de Nóra nem nyugszik. Vannak olyan hirtelen találkozások, mondja, amikor nincs idő csőre tölteni a puskát, vagy eltéveszti a lövést, s akkor úgy üti le a vadállatot, mint sas a nyulat. Nem egy ilyen eset történt már. S ha lelövi is a dögöt, a törvény előtt évekig magyarázhatja, önvédelemből történt, vagy nem, ráfogják, hogy orvvadász.

Azért építették Virgóban a vadászházat, mert ott a hegyszoros kitágul, s ebben a teknőben meg tudnak fordulni a hatalmas teherautók, kamionok, amelyek a széltörések fáját lehordják. Itt véget ér a járható út, tovább már csak gyalogszerrrel lehetett menni a patakmederben, át a szomszédos megyébe.

Nóra mindig akkor jön fel, amikor érik a málna vagy a kokozja, ezek a legcsodálatosabb napok. Miklós kiesik a szerepéből, néhány órára nem erdész, hanem férj, sőt szerető lesz, szüretelnek, estefelé az erdészház teraszán uzsonnázna, s az is megtörtént, hogy – ha a nagyszülők vállalták a nagyobbik gyermeket, Hubát – Nóra itt töltötte az éjszakát, olyankor valóban nem cseréltek volna a szektásokkal, akiknek üdvösséget és örök életet ígért az Úr. Ha jól számították, a kisebbik, Vince éppen itt fogant meg, amivel alaposan rácáfoltak a Virgó névre.

Először a szomszéd falu erdésze, Cservenka Károly szólította meg Miklóst, csinálni kellene valamit, mert már a mezőre sem mernek sokan kimeni, úgy félnek a medvétől, volt, akit megmocsokolt, a szomszédasszonyának leszakította az egyik mellét, s lekaparta a fél arcát, még haláleset is történt. Borszékről származott ez a barátja, a Cservenkák mind odavalók, az erdőn nőtt fel, igazi vadember, személy szerint ismer minden szarvast, medvét a környéken.

Van neki egy kora nyugdíjba küldött katonatiszt ismerőse, mondja Cservenka Karcsi, regáti román, nem fél az Úristentől sem, a megyei milíciaparancsnok puszípjátása, az elsumákol mindent, nem kell félni, szóval, ha ők hárman összefognak, gyéritezni lehetne a dögöket. De egyetlen moccnásukról sem szabad tudjon a hatóság, mert orvvadászatért börtön jár. Kell a medve a külföldieknek, a hollandok, a németek, a franciák akkora összeget fizetnek az engedélyért, hogy abból egy hattagú család legalább fél évig urasan élhetne. Az erdőket visszaadták a gazdáknak, de a medvéket megtartotta az állam magának, azokat még a marhapásztor sem bánthatja, szeme láttára tépik szét a tehenet a vérre, húsrá rászokott bestiák, de egy ujjal sem nyúlhat hozzájuk senki.

Hónapok teltek el, talán egy év is, amíg a román és Cservenka Károly meg tudták győzni Miklóst, hogy kötélnak álljon. Az volt a legfájdalmasabb, hogy ezt a titkot nem oszthatta meg Nórával, ő bizonyára nem egyezne bele, mert állami intézmény, az általános iskola igazgatója, és egy botrány az állásába kerülne.

Kinn, a havasban volt egy boronaháza a románnak, nemrég vette meg egy özvegytől, akinek a férje meghalt, s asszony léteire nem tudta karbantartani, hullott be az eső a megrothadt fedélzeten, ott ültek le egy vasárnap délután hárman. Mikor már eleget ittak, félrehúzta az ágyat a román, alatta rejtett lappancs volt, azt felnyitotta, s kivett az üregből egy puskát. Egycsőű volt, hangtompítós, távcsöves, zsírozásán látszott, hogy a karbantartást nem hanyagolja el a tulajdonosa.

Románul beszélgettek, pedig a regáti már elég jól törte a magyart. Elmondta nekik, hogy ezzel a puskával ki tudják löni a vidék kanmedvéit, a nőstényeket és a bocokat nem bántják, s olyan szalámit töltenek a húsból, amilyent a miniszter urak sem esznek. Már kiépítette a hálózatot, előleget is adtak, s bármilyen mennyiségben átvesszik tőle a kereskedők.

És ő előre fizet!

Komoly jövedelemre számíthatnak, dagadni fog a bukszájuk. Felajánlja a boronaházát mézsárszéknek, az ördög sem jár errefelé, ide hordanák be az elejtett komákat, ő már gondoskodott húsörlőkről, edényekről, fűszerekről, még belet is hozott a városból, csak a medve hiányzik.

Aztán senkinek egy szót se!

Miklós nem figyelt a részletekre, az anyagi haszon is hidegen hagyta, a két fizetésből tisztességesen megélnék, de eszébe jutottak a letépett kérgű fák, amelyeknek a vérét nyalogatják a medvék. Főleg kora tavasszal, amikor indul az élet, folyik, csorog le a karmok vájta sebeken az éltető nedv, átlátszó, színtelen, de ha megkeményedik, világossárga, mint a macskaméz, s attól függ a fenyő élete, hogy körben teljesen vagy csak az egyik oldalát mocskolta meg a gyilkos állat.

A fa volt Miklós élete, szenvedélye, szerelme, beszélni is szokott ezüstszakállú, ezüstmohás vén fenyővel, világos színű zsenégekkel, a kibújt és gondozásra szorult csemetékkel. Emiatt állt kötélnek. Beállt orvadásznak, pedig tudta, a szabadságával játszik. Ha lebuknak, őt bebörtönzik, s Nórát kirúgják, ha nem is a tanúgyból, az igazgatói funkcióból biztos.

Korábban is megtörtént, hogy az éjszakát kinn töltötte a havasban, akkor járnak a legelszántabb fatolvajok, de most, a medveles miatt gyakrabban kellett felcserélje a puha ágyat a szúrós bozóttal, Nórát a medvével.

Stratégiát dolgoztak ki hárman.

Miklós ismerte a medvék járását az ő területén, nekiindultak az Olt forrásával szembeni hegyoldalnak, a csúcson különváltak, egyik a jobb oldali, a másik a bal oldali gerincen ereszkedett alá, ő, Miklós rendszerint középen, s vigyáztak arra, hogy egyforma sebességgel haladjanak, a lépések zajából, ropogásokból tudták, ki hol jár, meddig jutott, féltek, nehogy baleset történjen, nehogy lelőjék egymást. Az aljban szoktak inni a medvék, a zubogókban meg is fürdenek, ha túl nagy a meleg, ők is ott találkoznak.

Nem könnyű becserkészni egy ilyen nagyvadat.

Három vagy négy éjszaka járták a rengeteget, föl a hegyre, le a völgybe, hallgatóztak, figyelték a szél járását, ha csak lehetett, széllel ellentétes irányba meneteltek, az állatok szimata tizenkétszer finomabb, élesebb, mint az emberé, megérik az idegen szagot.

Fenn, ahol már véget ér az erdő, s kezdődik a sziklás rész, meghallották a csörtetést. Kibújt a hold egy felhődarabka mögül, látni lehetett a hatalmas állatot, menekült előlük, azért ő is fél, belemászott a kőfolyásba, de onnan visszazuhant, mély morgás szakadt ki a torkából, s megindult feléjük.

Hárman, csatárláncban, egymáshoz közel haladtak, tíz méterre lehettek a kantól, amikor az két lábra állt, az árnyéka is látszott a holdvilágon, vicsorított a szájával, s nagyot ordított. Borzongás futott végig a hátukon, megdermedtek, de a román vállához emelte a puskáját, s lött. A hangfogó miatt alig hallatszott egy gyenge pukkanás, a hegyek nem verték vissza a visszhangot, s a medve, kődarabokat gyúrva maga előtt, hanyatt vágódva csúszott be egy mélyedésbe. Óvatosan közelítették meg, mindhármuknál volt villanylámpa, s az erős fényben megpillantották a hatalmas állatot. Még hörgött, a sebből tájékos, fekete vér lövellt, de felállni már nem tudott, a golyó a nyakszirtjét találta el, ütőeret is ért, tökéletes munkát végzett a román.

Miklósnak felrémlt az apja feje és mellkasa, ami kilógott az esztergapad alól, fölkaerodott a gyomra, távolabb ment, nekidől egy fának, s hányt. Letörülte a hideg verejtéket a homlokáról, hogy társai ne vegyenek észre semmit, higgyék azt, csak pisilni lépett félre.

Hozzákezdtek a legnehezebb munkához: elszállítani a kant a hétvégi házig.

Mozdítani sem tudták egészben.

Erre rá voltak készülve, elővették a késeket, s darabolni kezdték. Először a négy lábat vágták le combtöből, azokat vitték a román boronaházába, elég messze volt, kellett közel egy óra, amíg odaértek, aztán vissza. Hoztak magukkal egy rövid nyelű ásót és egy hordágyat, azt a napokban eszkábálták össze két kemény rúdból és sodronydrót darabokból. Cservenka volt nagymester a böllérkedésben, föl vágta a hasfalat, kidobta a belet, így meg tudták emelni az egészet, s ráfordították a hordágyra.

Erre már inni kellett, a román vette elő a kabátja belső zsebéből a lapos üveget, körbeadta, mindenki húzott a rozspálinkából, de szólni senki sem szólt. Ilyen néma egy medvetorozás.

Gödröt ástak, minden hulladékot, ami alkalmatlan volt szalámi töltésére, abba lökték bele, kövekkel nyomtatták le, hogy a vadak ne tudják kikaparni, s elföldelték. A halomra fenyőgallyat és tűlevél avart raktak, nyoma sem maradt az éjszakai vérengzésnek.

Miklós és Cservenka hátul, a bikaerős román elöl ragadta meg a hordágyat, s vitték járatlan utakon, nagy erőlködéssel, szuszogással. Többször meg kellett pihenni, virradatra értek célba.

A boronaházat egy akkumulátor látta el villannyal, s a fényben megiszonyodva néztek végig egymáson. Mocskosak voltak és véresek, a ruhájuk cafatokban, Cservenka a kalapját is elveszítette, a románnak le kellett dőlni a heverőre, olyan erős szívdobogást kapott.

Miklós először gondolt arra életében, hogy ő nem érdemli meg Nórát. Ha most meglátná, kifutna a világból. Nem a külseje miatt, soha nem volt kényes vagy finnyás, hanem a tette miatt. Bármit művelnek ezek a fenevadak, az ember maradjon ember, s főleg az ő ura, aki úgy rajong a természetért, ne legyen hóhér. Ne legyen gyilkos. Ez kavargott a lelkében, s elhatározta, ha innen hazakerül, úgy fog meggyónni a feleségének, mint a jó hívó a papnak, s többet nem áll szóba se a románnal, se Cservenka Karcsival.

De hogy menjenek haza ilyen véres ruhában? Mindenki tudni fogja, mit műveltek az éjszaka.

Volt egy nagy vándling a boronaházban, még az özvegytől maradt, abban rendre kimosták a ruhájukat, s föl akasztották száradni a kályha fölé. Alsógyertyában, derékig csórén dolgoztak. Akkor látták, a románnak a háta is szőrös.

Miklós tudta, melyik az a magaslat, ahol van térerő, felhívta Nórát, és azt hazudta, felettesei érkeztek a fővárosból, hozták a német vadászokat, akik kiváltották az engedélyt két kanmedve kilövésére, neki kíséрни kell őket, két nap múlva megy haza.

Csak fele volt hazugság, amit elmondott, ők valóban kilőtték a kant, mégis elakadt valami benne, szúrást érzett a mellkasában, nyilallást a halántéka táján, még soha nem hazudott Nórának, úgy érezte, megcsalta a feleségét.

Hozzákezdtek a medve feldolgozásához.

Cservenka nyúzta, trancsírozta, a román vagdalta apróra, ő a húsőrlőre szerelte a tölcsért, s töltötte a kolbász-szalámit, de szó el nem hagyta a száját. Hiába faggatták a társai, hiába kérdezték, mi baja, hallgatott, vagy – ha nagyon türelmetlenek voltak – kilépett az ajtón.

Nem tudott szabadulni a gyermekkori emléktől. Az apja szederjes arca, beroppant mellkasa kísértette, s az esztergapad alól szívárgó vérpatak. Merev mozdulatokkal, némán végezte a munkáját, örölte a medve húsát, töltötte a szalámit, de gondolatai ott kóvályogtak a gyárudvaron, látta a tolongó tömeget, édesanyját, aki tépte a haját, két öccsét sóbálvánnyá merevedve, hallani vélte a férfiak káromkodását, a nők visitását, sírását, jajgatását.

Úgy érezte, elájul, mint gyermekkorában, ami szégyen lenne, hisz most már felnőtt férfiember, kemény élethez, vadakhoz szokott erdész. A medve-

hús szaga más, mint a disznóé, felkavarja a gyomrot, otthon a torozás vidám mulatság, énekelnek, isznak, de ez itt inkább halottvirrasztás, temetés. Vajon miért? Csak azért, mert a disznó háziállat? Az ember rabszolgája? Jobbágy? A neve is sértés! Disznó! S a medve, a havasok lakója nemes? A szabadság gyermeke? Senki sem úr fölötté? Nem a szabadságot ölték meg ők?

Ilyen furcsa, zavaros gondolatok kínozták, s várta, hogy véget érjen ez a rosszízű munka.

Két vagy három disznóból sem lett volna ekkora halom szalámi. Alig hittek a szemüknek. Kamrája is volt az erdei háznak, ott rudakra rakták, hogy száradjon.

A többi a román dolga. Ő majd beviszi autóval a kereskedőkhöz, az áru egy hét múlva a fővárosban lesz, ott van pénz, ott gyűl össze az ország zsírja. Ahogy ígérte, előre fizetett.

Lemérte az árut, levonta a fűszerek árát, a szállítás költségeit, s a megmaradt összeget háromfelé osztotta.

Kezükbe nyomta a pénzt, jelentős összeg volt, s koccintottak. Igyekezett nagyon becsületes lenni, mert innen akart másodszor nyugdíjba menni. Még szellemeskedett is, székely medvék húsából fogok meggazdagodni – mondta.

Hátravolt az éjszaka, kényelmetlenül, rosszul aludtak, volt egy alacsony padlástere a boronaháznak, oda csak kúszva lehetett felbújni, Miklós ott húzódott meg, s hallgatta egész éjszaka két társának a horkolását.

Reggel kezét ráztak, elköszöntek. Miklós nem haza ment, hanem a barátokhoz. Sokszor járt ő már a ferencesek híres búcsújáró helyén, de soha eszébe sem jutott a gyónás, a havas volt az ő temploma, az egyházi esküvőjük előtt gyónt utoljára, különben nem adta volna össze őket a plébános.

Vendégek voltak a rendfőnöknél, emiatt várni kellett, s bement a kegytemplomba. Rossz volt a lelkiismerete, mert elvadult az egyháztól, a vallástól, a papoktól, az erdő elhódította, a fehér mézskőszikla lett számára az oltár.

Megállt a híres Mária-szobor előtt, forróság öntötte el, mert ugyanazt az áhítatot érezte, mint a havasban.

– Két vallásom lenne? – tűnődött. – Ezt mindenképp megbeszélem a fő-tisztelendő úrral.

Megpróbált imádkozni, keresgélte a liturgia szövegeit, amiket gyermekkorában jól ismert, de nem tudta összerakni a szavakat.

– Istenem! Nem tudok imádkozni! Elfelejtettem az erdőn imádkozni!

Jött a templomszolga, szólt, hogy most már bemehet az irodába. Az atya az íróasztala mögött ült, az irataiban turkált, de ahogy ő belépett, felállt, eléje jött, kezét fogott vele.

Miklós nem tudta, hogy kell ilyen helyen viselkedni, szögletes volt, fél-szeg, köhögött, makogott, végül bemutatkozott:

– Pongrácz Miklós vagyok, erdész. Azért jöttem, hogy egy vérdíjat felajánljak a szerzetesrendnek.

Türelmes, bölcs és okos volt a rendfőnök, azonnal látta, hogy szorongásából kell kibontani ezt az embert, arra kérte Miklóst, mondja el töviről hegyire, miről van szó, miféle vérdíjról beszél, a rend nem fogad el olyan pénzt, amihez vér tapad, mesélje el, ki ő, hol él, hogy él, mondja el az életét. Neki van ideje, szívesen meghallgatja, még gyónásnak is be fogja számítani, mert bizonyára rég nem részesült az áldozás szentségében.

Ez jót tett neki. Élete történetével mindenki szívesen előhozakodik, végül is önmagunkat ismerjük legjobban.

Az apja tragédiájával kezdte, arról amúgy is tudott a pap, nagy híre volt egykoron annak. A szakmájáról, az erdőről, a havasról, a házasságáról, Nóráról már könnyebben forgott a szó, ne vegye pogány beszédnek az atya, de ő és a felesége úgy szeretik egymást, számukra a mennyország itt van a földön,

meg is van az eredménye, két olyan fiúgyermekük van, Huba és Vince, mint két viháncoló csődörccsitkó.

Csak akkor kezdett akadozni a Miklós beszéde, amikor rátért a medvegyilkolásra:

– Nem tehettem másképp, tisztelendő atyám – dadogta. – Gyűlölöm ezeket a fenevadakat, mert óriási pusztítást végeznek a fiatal fenyvesekben, letépi a fák kérgét, kiengedik azok vérét, embert is ölnek, úgy gondoltam, meg kell bosszulni a rosszat, amit elkövetnek. Nem pénzért csináltam, nem kell nekem Júdás ezüstje, azért jöttem, szabaduljak meg attól. Arra kérem, tekintse gyónási titoknak, amit elmondtam, nem árulhatom el társaimat, börtönbe kerülnének mind a hárman.

– De ha már itt vagyok, a lelkemen is könnyíteni szeretnék, tisztelendő atya. Nagy a zavar a fejemben és a lelkemben, mert az áhítatot nem az Isten házában, hanem Isten szent ege alatt keresem, fölcseréltem az oltárt az Oltárkövel, a templomot Pogányhavassal. Pogány, eretnek lett volna belőlem az erdőn? Megpróbáltam imádkozni a templomban. Nem megy! Nem tudok imádkozni, atya!

Nagy csend követte a beszámolóját, végül megszólalt az egyházfő:

– Ez volt a legszebb gyónás, gyermekem, amit világeletemben hallottam. Tiszta ember vagy te, Miklós, s ha eltávolodtál is az anyaszentegyháztól, az Úristentől nem. Az Úristen jelen van az őserdőben, a hegyszakadéokban, a kősziklában, a viharfelhőkben. Az Úristen a génjeinkben lakik, Miklós, ezért csak arra figyelj, milyen a te személyes kapcsolatod Jézus Krisztussal, bárhol legyél. Az Úrnak szándéka van veled, különben most nem volnál itt, és szeret téged akkor is, ha a havast járod, és akkor is, ha oltár előtt térdpelsz. Eredj utadra, járj békével. Vesd ki a szívedből a gyűlöletet és bosszút, mert megrontják a lelked. Ha gyűlölettel és bosszúval harcolunk a fenevadak ellen, fenevadakká válunk mi is. A pénzt, amit hoztál, sokgyermekes családok megsegítésére fordítjuk.

Miklós kiszédelt az irodából, nem emlékezett, hogyan jutott ki a vasútállomásra. Indult haza, hogy Nóra színe elé járuljon.

Az lesz az ő igazi gyónása.

